A természet sokfélesége lehet az egyik legfontosabb tartalékunk a klímaváltozással szemben

Egy friss nemzetközi elemzés csaknem félezer kutatás eredményeit összegezve megerősítette, hogy a biológiai sokféleség a természet legtöbb vizsgált működésére kedvező hatással van, a beporzástól a szénmegkötésig. A kutatók arra is rámutattak, hogy a nagyobb fajgazdagság előnyei sok esetben még akkor sem merülnek ki, amikor már eleve viszonylag sok faj él együtt. A klímaváltozás korában azonban nemcsak a fajok száma számít: a genetikai változatosság és a különböző élőhelyek megőrzése is kulcsszerepet játszhat az alkalmazkodásban. Erdős László, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézetének tudományos tanácsadója a Másfélfokon megjelent cikkében bemutatja, hogyan segítheti a természet sokfélesége a klímaváltozás mérséklését és az elkerülhetetlen hatásokhoz való alkalmazkodást.

A 2026-os nyár kiszáradó erdei és kiégett gyepfoltjai is megmutatták, milyen próbatétel elé állítja a felmelegedés a természetet. Az ENSZ Környezetvédelmi Programjának idei jelentése szerint lényegében kizárt, hogy a globális felmelegedést 1,5 °C-on belül tartsuk. A kibocsátások csökkentése mellett ezért az alkalmazkodásra is fel kell készülnünk – és mindkettőben szerepet játszik a természet sokfélesége.

A fajgazdagság a klímavédelemben és a mezőgazdaságban is segít

Egy idén októberben közzétett elemzés 423 tanulmány alapján 23 ökoszisztéma-funkciót és -szolgáltatást vizsgált, és a legtöbbnél kedvező kapcsolatot talált a biodiverzitással. A vízminőség és a beporzás például gyakran a fajgazdagsággal közel egyenes arányban javult, a tengeri szénmegkötés pedig különösen érzékenynek bizonyult a sokféleség változására.

A szárazföldön a fajgazdag erdőkben általában kevésbé tudnak elszaporodni a kártevők, és számos kutatás szerint több szenet is megkötnek, mint a fajszegény állományok. A sokféle növényt termesztő gazdaságok talaja és vízgazdálkodása kedvezőbb lehet, gyakran kevesebb műtrágyát és növényvédő szert igényelnek, kevésbé sérülékenyek a betegségekkel szemben, és kisebb üvegházhatásúgáz-kibocsátással járhatnak. Emellett a légköri szén megkötésével is mérsékelhetik a felmelegedést. A több faj azonban nem öncél: egy természetes élőhely idegenhonos fajokkal történő „gazdagítása” éppen ellenkező hatást válthat ki.

A genetikai változatosság csökkenése hosszú távú veszteség

Az egy fajhoz tartozó növények és állatok sem egyformák: egyedeik különbözőképpen viselhetik például a hőséget és a vízhiányt. Ez a genetikai változatosság az alkalmazkodás fontos tartaléka, amely a populációk megfogyatkozásával sérülhet. Ugyanilyen értékesek lehetnek a termesztett növények és tenyésztett állatok hagyományos fajtái, valamint vadon élő rokonai, amelyek genetikai állománya a jövőben is segítséget jelenthet.

Egy 2025-ös, növényekre, állatokra és gombákra kiterjedő globális metaanalízis szerint a fajokon belüli genetikai diverzitás sokfelé csökken, ráadásul nemcsak ritka, hanem ma még gyakori fajoknál

is. Míg egy megfogyatkozott populáció egyedszáma megfelelő védelemmel viszonylag hamar növelhető, genetikai változatosságának helyreállítása ennél sokkal nehezebb, és a veszteség tartós lehet.

A változatos táj menedéket jelenthet a felmelegedés idején

A klímaváltozás nem minden életközösséget érint egyformán. Egy, a Kiskunság hat természetes életközösségét vizsgáló kutatás szerint a szárazodás egyes növénytársulásokban csökkentette a fajszámot, másokban egyelőre nem. A változatos táj lehetővé teszi, hogy az élőlények kedvezőbb körülmények közé húzódjanak: a forró déli lejtőkről a hűvösebb északi oldalra, az alföldi gyepekről erdőszegélyekbe, vagy a karsztvidékek párás, hűvös mélyedéseibe, az úgynevezett töbrökbe. A rövid távolságokat még a növények is képesek áthidalni. A Szegedi Tudományegyetem kutatóinak 2026-os vizsgálata szerint a töbrök ritka, magashegységi fajoknak is menedéket nyújthatnak.

Ha a változatos élőhelyek helyét egyhangú faültetvények veszik át, beépítik a hegyoldalakat vagy letarolják a töbrök erdeit, a táj sérülékenyebbé válik. A sokféleség az embereknek is számít: a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont szakemberei magyarországi és romániai falvakban azt találták, hogy a változatosabb tájak településein magasabbak az életminőségi mutatók, mint a monokultúrák uralta környezetben. Ebben szerepe lehet annak is, hogy a mezőgazdasági területek közötti erdőfoltok mérséklik a légszennyezettséget.

A biodiverzitás nem csodaszer a klímaváltozással szemben, de megőrzése és helyreállítása mérsékelheti a károkat. Ehhez a mezőgazdaságban és az erdészetben a fajgazdagabb rendszereknek kellene nagyobb teret adni, a táj- és településtervezésben, valamint a természetvédelemben pedig meg kell őrizni és szükség esetén helyreállítani az eltérő élőhelyeket és a természetes klímamenedékeket.

További információ:
https://masfelfok.hu/2026/11/20/a-termeszet-sokfelesege-lehet-az-egyik-legfontosabb-tartalekunk-a-klimavaltozassal-szemben/

Sajtókapcsolat:

- Erdős László tudományos tanácsadó
- HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézet
- erdos.laszlo@ecolres.hu

Eredeti tartalom: Másfélfok

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:
https://hellosajto.hu/?p=34301